

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ

ਖੇਸਲਾ ਅਤੇ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਜੇ. ਜੇ. ਦੇ ਸਾਮਨੇ

ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ- ਦੋਸ਼ੀ - ਅਪੀਲ ਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਰਾਜ-ਜਵਾਬਦਾਰ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 592 ਅਤੇ 593 ਆਫ 1953

ਇੰਡੀਅਨ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ (1 ਆਫ 1872) -ਧਾਰਾ 114, ਉਦਾਹਰਣ (ਏ)-ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਾਨ-ਕੀ ਚੋਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ 114 ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਚੋਰੀ ਦੇ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਇੱਕ ਅਸਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਨਾ ਸਾਰੇ ਚਾਰਜ ਲਈ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੰਡਯੋਗ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਤਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਸਨੂੰ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀ 14 ਬੱਕਰੀਆਂ ਨਾਲ ਕਤਲ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਜੁਰਮ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਕੋਲੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀਆਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਕਿ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਇੱਕ ਰਸੀਦ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਬੱਕਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਸਮੇਂ ਪਹਿਨੀ ਗਈ ਕਮੀਜ਼ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਮੀਜ਼ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਦੇ ਦਾਗ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਠ ਬੱਕਰੀਆਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇ ਬੱਕਰੀਆਂ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਸ ਤੋਂ ਖੱਲ ਬਰਾਮਦ, ਕੀਤੀ ਸੀ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀਆਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਸਨ, ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ ਹੈ ਦੋਸ਼ੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਤਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਚੇਵਵੇਤੀ ਰਾਮੂਡੂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿੱਚ, ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ

ਸ੍ਰੀ ਤੀਰਥ ਦਾਸ ਸਹਿਗਲ, ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਮਿਤੀ 12 ਅਕਤੂਬਰ 1953 ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ, ਤੇ ਅਪੀਲ

ਹੇਮ ਰਾਜ ਮਹਾਜਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਹਰ ਪਰਸ਼ਾਦ, ਸਹਾਇਕ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਜਵਾਬ ਲਈ।

ਜੱਜਮੈਂਟ

ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਜੇ. 1953 ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੰਬਰ 13 ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੇ ਗਹਿਨਾ ਸਿੰਘ, ਉਮਰ 25 ਸਾਲ, ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ, ਉਮਰ 22 ਸਾਲ, ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਨਾਲ ਪੜੇ ਜਾਂਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਸਾਖੀ ਰਾਮ, ਚਰਵਾਹੇ ਲੜਕੇ, ਜਿਸਦੀ ਉਮਰ ਲਗਭਗ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲ ਸੀ, ਦੇ ਕਤਲ ਲਈ ਕੋਡ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਗਹਿਨਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 374 ਅਧੀਨ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

30 ਮਾਰਚ 1953 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 8 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ, ਵਸਾਖੀ ਰਾਮ ਆਮ ਵਾਂਗ ਆਪਣੀਆਂ ਚੰਦਾਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਕਾਂਗੜਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਦਮਤਾਲ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਸਾਖੀ ਨਾਮ ਦਾ ਪਿਤਾ ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪਠਾਨਕੋਟ ਸਹਿਰ ਗਿਆ

ਸੀ। 30 ਮਾਰਚ 1953 ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ, ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਵਸਾਖੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬੱਕਰੀਆਂ ਵਾਪਿਸ ਆਏ ਹਨ, ਹੋਰਾਂ ਸਮੇਤ ਵਸਾਖੀ ਰਾਮ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਨਿਕਲੇ ਪਰ ਵਸਾਖੀ ਰਾਮ ਜਾਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਵਿਚ ਅਸਮਰੱਥ ਰਹੇ।

31 ਮਾਰਚ 1953 ਨੂੰ ਥਾਣਾ ਪਠਾਨਕੋਟ ਵਿਖੇ ਜਾ ਕੇ ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਨੇ Ex.P.A. ਰਿਪੋਰਟ, ਦਰਜ ਕਾਰਵਾਈ।

ਵਸਾਖੀ ਰਾਮ ਦੇ ਗੁੰਮ ਹੋਣ ਸਬੰਧੀ ਨੋਟਿਸ ਥਾਣਾ ਇੰਦਰਾ, ਮੁਕੇਰੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਭੇਜੀ ਗਈ। ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸਤਿਹਾਰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ।

2 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਨੂੰ ਵਜ਼ੀਰ ਚੰਦ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 3, ਇੱਕ ਬਲਦ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਗਿਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੇ ਚਰਾਉਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਬਲਦ ਨੂੰ ਲੱਭਦਾ ਹੋਇਆ ਉਹ ਨੇਹਰਕੇ ਬੀੜ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਲਾਸ਼ ਪਈ ਦੇਖੀ। ਲਾਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਬਾਂਹ ਗਾਇਬ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਬਾਂਹ 'ਤੇ ਲੋਹੇ ਦਾ ਕੜਾ Ex.P.4 ਸੀ, ਲਾਸ਼ 'ਤੇ ਮਲਟੀਆ ਕੱਪੜੇ ਦੀ ਕਮੀਜ਼, Ex.P.2, ਖੱਦਰ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਦਾ ਲੰਗੋਟਾ Ex.P.3, ਅਤੇ ਤਵੀਜ਼, Ex. P 5. ਵਜ਼ੀਰ ਚੰਦ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਲੱਭ ਕੇ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਨਰਾਇਣ ਦਾਸ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 5 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ। ਨਰਾਇਣ ਦਾਸ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 5 ਨੇ ਆਤਮਾ ਰਾਮ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 4, ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦੀ ਰਾਖੀ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਜ਼ੀਰ ਚੰਦ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.3, 2 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਨੂੰ ਰਾਤਰੀ 11 ਵਜੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਪਹੁੰਚਿਆ।

ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 44, ਨੇ ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 2, ਨੂੰ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਸਬੰਧੀ ਸੂਚਨਾ ਭੇਜੀ। ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ, Ex.PP ਅਤੇ ਸੱਟ ਦੇ ਬਿਆਨ, Ex..P.S. ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ।

4 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 9-15 ਵਜੇ ਡਾਕਟਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਸਾਖੀ ਰਾਮ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦਾ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਖੱਬਾ ਹੱਥ ਅਤੇ ਬਾਂਹ ਗਾਇਬ ਪਾਇਆ, ਖੋਪੜੀ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਤਿੰਨ ਚੀਰੇ ਹੋਏ ਜ਼ਖਮ, ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਚੀਰਾ ਵਾਲਾ ਜ਼ਖਮ, ਖੱਬੇ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਸੱਟ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਖੱਬੀ ਲੱਤ ਦਾ ਮਾਸ ਗਾਇਬ ਸੀ। ਡਾਕਟਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਮੌਤ ਤੇਜ਼ਧਾਰ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖ਼ਿਆਲ ਵਿੱਚ ਖੱਬੀ ਲੱਤ ਦਾ ਮਾਸ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਾਧਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਖੱਬੇ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਸੱਟ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੇਜ਼ ਹਥਿਆਰ ਕਾਰਨ ਲੱਗੀ ਸੀ।

ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਸਾਖੀ ਰਾਮ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ਧਾਰ ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਤੀਖਣ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ।

-ਇੰਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸਬ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 44, ਧਾਰੀਵਾਲਾ ਪਿੰਡ ਗਿਆ। ਉਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 8, ਸਾਧੂ ਰਾਮ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 9, ਅਤੇ ਮੁਸੰਮਤ ਸੁਬਾਧਰਨ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 10 ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ। ਸਬ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹਰੀ ਚੰਦ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਭਾਲ ਲਈ ਭੇਜਿਆ। ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 17, ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 18 ਅਤੇ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 19, ਪਿੰਡ ਕੋਠੀ ਪੰਡਤਾਂ ਵਿਖੇ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨ 3 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ।

ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਕਲੀਚਪੁਰ ਵਿਖੇ ਗਏ। ਉਸ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਪਹਿਚਾਣ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਹਰੀ ਚੰਦ ਨੇ ਪਿੰਡ ਜੋੜੀ ਚੌਤਾ ਦੇ ਚੌਕੀਦਾਰ ਚੂਨੀ ਲਾਲ ਨੂੰ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

4 ਅਤੇ 5 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਤਲਾਸ਼ੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ। 5 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਬਿਆਨਪੁਰ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਸਨ।

6 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਿੰਡ ਬਿਆਨਪੁਰ ਦੇ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸ ਨੇ ਦੇਸ਼ੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੁੱਕਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਚੰਦਰਮਾ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੇ ਵਰਣਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਫਿਰ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੱਛੇ Ex.P9 ਲਈ ਚੁੱਕਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਮੌਕੇ ਪਹਿਨਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤੇ ਕੱਛੇ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਸ਼ਨ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਸੀ। ਕਮੀਜ਼, Ex.P 7. ਗਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਕੱਛੇ Ex.P9 ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ 'ਤੇ ਗਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਪੁਲਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਕਿਰਪਾਨ, Ex.P8 ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਪੁਲਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਕਮੀਜ਼, Ex.P. 10 ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਸੇਰੇਲੇਜਿਸਟ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, Ex.P.V. ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ Ex. ਪੀ. 7 ਅਤੇ ਪੀ. 10, ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਹਨ। ਕੈਮੀਕਲ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਰਪਾਨ, Ex.P . 8, ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਕਿਰਪਾਨ 'ਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਕਾਰਨ, ਸੇਰੇਲੇਜਿਸਟ ਖੂਨ ਦਾ ਮੂਲ ਮੂਲ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਿਆ ਸੀ।

ਮੁਲਜ਼ਮ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਸੂਚਨਾ 'ਤੇ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 34, ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 35, ਅਤੇ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 36. ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ। ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੇ 31 ਮਾਰਚ 1953 ਨੂੰ ਅਨੇਖ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ 14 ਬੱਕਰੀਆਂ 160 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਵੇਚਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਰਸੀਦ, Ex.P.C. ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 36, ਉਸ ਰਸੀਦ ਦਾ ਲਿਖਾਰੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 35, ਉਸ ਰਸੀਦ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਗਵਾਹ ਹੈ।

6 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਨੂੰ, ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰੀਕਵਰੀ ਦੇ ਮੀਮੇ ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਅੱਠ ਬੱਕਰੀਆਂ, Ex.P.D. ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਹ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.34, , ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 36, ਅਤੇ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 44. ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਪਠਾਨਕੋਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ 27 ਜੂਨ 1953 ਨੂੰ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਏ. ਬੈਨਰਜੀ, ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਐਕਸਪਰਟ ਫਿੰਗਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਬਿਊਰੋ, ਫਿਲੋਰ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 30, ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਰਸੀਦ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ Ex.P.C. ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 8, ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਦੇਸ਼ੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚਰਵਾਹੇ ਲੜਕੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਨਾਲ ਢਾਂਗੇ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਸਿੰਬਲੀ ਗੁਜਰਾਂ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਬੋਹੜ ਦੇ ਦਰੱਖਤ ਨੇੜੇ ਜੋ ਪਿੰਡ ਸਿੰਬਲੀ ਗੁਜਰਾਂ ਤੇ 400 ਗਜ਼ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਸਿੰਬਲੀ ਗੁਜਰਾਂ ਆਜੜੀ ਮੁੰਡੇ ਦੀਆਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਸਾਧੂ ਰਾਮ ਝੀਵਰ ਦੀਆਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਨਾਲ ਰਲ ਗਈਆਂ। ਸਾਧੂ ਰਾਮ ਨੇ ਬੱਕਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਗਹਿਣਾ ਸਿੰਘ, ਆਜੜੀ ਲੜਕਾ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਸਿੱਖ ਪਿੰਡ ਧਾਰੀਵਾਲਾ ਵੱਲ ਵਧਿਆ। 9 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਨੂੰ ਸਰਦਾਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 40 ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਹੇਠ ਹੋਈ ਪਛਾਣ ਪਰੇਡ ਵਿੱਚ, ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 8 ਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ੀ ਲਈ ਇੱਕ ਅੱਛਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਲਿਆ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਸਾਧੂ ਰਾਮ, ਝੀਵਰ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 9. ਨੇ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ। ਸਨਾਖਤ ਪਰੇਡ ਵਿੱਚ ਸਾਧੂ ਰਾਮ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਚੁੱਕਿਆ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਅਤੇ ਆਜੜੀ ਲੜਕਾ ਦੁਪਹਿਰ 2 ਵਜੇ ਬੱਕਰੀਆਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਨਾਲ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘੇ ਸਨ।

ਮੁਸੱਮਤ ਸੁਬਾਧਰਨ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 10, ਨੇ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਪਿੰਡ ਧਾਰੀਵਾਲਾ ਨੇੜੇ ਨਹਿਰ ਦੇ ਕੰਢੇ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਧੋ ਰਹੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ, ਦੇਸ਼ੀ, ਆਜੜੀ ਲੜਕੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਨਹਿਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਤੋਂ ਲੰਘਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਪਛਾਣ ਪਰੇਡ ਵਿੱਚ ਮੁਸੱਮਤ ਸੁਬਧਰਾਨ ਨੇ ਦੇਸ਼ੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਹੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘੇ ਸਨ।

ਮੇਤੀ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 19 ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ 30 ਮਾਰਚ 1953 ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਚਰਵਾਹੇ ਦੇ ਲੜਕੇ ਨਾਲ ਦੁਪਹਿਰ 2 ਤੋਂ 3 ਵਜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁਕੀਮਪੁਰ ਅਤੇ ਧਾਰੀਵਾਲਾ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਆਰ.ਡੀ. ਨੰਬਰ 23 ਨੇੜੇ ਬੱਕਰੀਆਂ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਸਨਾਖਤ ਪਰੇਡ ਵਿੱਚ ਮੇਤੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁੱਕ ਲਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ, ਸਾਧੂ ਰਾਮ ਅਤੇ ਮੁਸੰਮਤ ਸੁਬਾਧਰਨ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਫੋਟੋ, Ex.P. 6. ਆਜ਼ੀ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਸੀ।

ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 17, ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 18, ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਦੁਪਹਿਰ 3 ਤੋਂ 4 ਪੀ.ਐਮ. ਵਿੱਚਕਾਰ 30 ਮਾਰਚ 1953 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਮੁਕਿਮਪੁਰ ਤੋਂ 100 ਗਜ਼ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਨਹਿਰ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਬੱਕਰੀਆਂ ਸਮੇਤ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਪਰੇਡ ਵਿੱਚ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ-ਸਲਾਮਤ ਚੁੱਕ ਲਿਆ। ਉਸ ਪਰੇਡ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੇਸ਼ੀ ਗਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

21 ਸਾਲਾ ਦੇਵੀ ਦੱਤਾ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਘਰੇਟਾ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਿੱਖ ਬੱਕਰੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਕੋਲੇ ਲੰਘੇ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਜੋ ਕਿ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਛੋਟਾ ਸੀ, ਨੇ ਕੱਚਾ Ex.P9 ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸਿੱਖ ਨੇ ਕਿਰਪਾਨ Ex.P 8. ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪਰੇਡ ਵਿੱਚ ਦੇਵੀ ਦੱਤਾ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਦੇ ਘਰ ਦੇ ਕੋਲੇ ਲੰਘੇ ਸਨ।

ਚੂਨੀ ਲਾਲ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 23 ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਿੰਡ ਜੋੜੀ ਚੌਤਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਲਾਕਾਂ ਦੇ ਦਰੱਖਤ ਹੇਠਾਂ ਦੋ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਬੱਕਰੀਆਂ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਦੇਖਿਆ। ਉਸ ਰਾਤ ਚੂਨੀ ਲਾਲ ਰਾਤਰੀ 11 ਵਜੇ ਗਸ਼ਤ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਸੀ। ਚੂਨੀ ਲਾਲ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਚੈਕੀਦਾਰ ਵਜੋਂ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਉਸ ਪਾਸਿਓਂ ਲੰਘਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਬੱਕਰੀਆਂ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਦੇਖਿਆ। 31 ਮਾਰਚ 1953 ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਪਿੰਡ ਜੋੜੀ ਚੌਤਾ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਕਰੀਬ 4 ਵਜੇ ਛੱਡ ਗਿਆ। ਸ਼ਨਾਖਤ ਪਰੇਡ ਵਿੱਚ ਚੂਨੀ ਲਾਲ ਨੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕੀਤੀ। ਚੂਨੀ ਲਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 34 ਕੋਲੇ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈਆਂ ਅੱਠ ਬੱਕਰੀਆਂ ਕੁਝ ਬੱਕਰੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਉਸ ਰਾਤ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ।

ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 24, ਅਨੰਤ ਰਾਮ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 32 ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਰਾਮ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 33 ਨੇ ਪਿੰਡ ਬਿਆਨਪੁਰ ਤੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਬਾਰੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ। ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਸਮੇਂ ਗਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਰਟ, Ex.P. 7. ਉਸ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਗਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਕਿਰਪਾਨ Ex.P 8 ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਕੱਚਾ, Ex.P9. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਉਤਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਮੀਜ਼, Ex.P 10, ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.34, ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 35 ਅਤੇ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 36 ਨੇ 31 ਮਾਰਚ 1953 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 10 ਤੋਂ 11 ਵਜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ 14 ਬੱਕਰੀਆਂ ਵੇਚਣ ਦੀ ਰਸੀਦ Ex.P.C.ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ।

6 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਨੂੰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.36 ਅਤੇ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 41 ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅੱਠ ਬੱਕਰੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ।

12 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਨੂੰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਛੇ ਬੱਕਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਖੱਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਜੇਠੂਕੇ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 37, ਅਤੇ ਦੁਲਾ ਰਾਮ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 38 ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅੱਠ ਬੱਕਰੀਆਂ ਨਾਨਕ ਚੰਦ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 2 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ ਅਤੇ ਬੱਕਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਖੱਲਾਂ, Ex. P. 1/A ਤੋਂ P. 1/F, ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਬੱਕਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਨ,। ਜਿਰਾਰ ਵਿੱਚ ਜੇਠੂ ਅਤੇ ਦੁਲਾ ਰਾਮ ਜੋ ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 2 ਦੇ ਪਿੰਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੀ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਨਾਨਕ ਚੰਦ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 2. ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ।

ਸੇਰੇਲੇਜਿਸਟ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, Ex.PB ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਮੀਜ਼ Ex.P7 ਅਤੇ, ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਮੀਜ਼ Ex.P 10, ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਉਚਾਰਣ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਸਤਰਾਸ਼ਾ ਦੇ ਗਵਾਹ ਗਹਿਨਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵਸਾਖੀ ਰਾਮ ਦੇ ਕਤਲ ਵਿਚ ਝੂਠਾ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਨ।

ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਤੱਥ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ:-

(1) ਕਿ ਵਸਾਖੀ ਰਾਮ ਨੂੰ ਚੌਦਾਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਸਮੇਤ ਦੇਸ਼ੀ ਗਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ 30 ਮਾਰਚ 1953 ਨੂੰ; ਦੁਪਹਿਰ 2 ਤੋਂ 3 ਵਜੇ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ।

(2) ਕਿ ਸ਼ਾਮ 4 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 30 ਮਾਰਚ 1953 ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਚੌਦਾਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਪਰ ਵਸਾਖੀ ਰਾਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ;

(3) ਕਿ 31 ਮਾਰਚ 1951 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 10 ਤੋਂ 11 ਵਜੇ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਰਸੀਦ Ex.PC ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੇਹਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੌਦਾਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਵੇਚੀਆਂ,।

(4) ਉਹ ਕਮੀਜ਼, Ex.P. 7, ਜਿਸਨੂੰ ਗਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਸਮੇਂ ਪਹਿਨਿਆ ਸੀ, ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਮੀਜ਼, Ex.P10, ਦੇਸ਼ੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੀ ਹੋਈ ਸੀ; ਅਤੇ

(5) ਕਿ ਅੱਠ ਬੱਕਰੀਆਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ 6 ਬੱਕਰੀਆਂ ਸੇਹਣ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਮਾਰੀਆ ਗਈਆਂ ਚੌਦਾਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਸਾਖੀ ਰਾਮ 30 ਮਾਰਚ 1953 ਨੂੰ ਧਮਤਾਲ ਦੇ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ।

ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਬੇਕਸੂਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਹੁਣ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 114 ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ (ਏ) ਵਿੱਚ ਚੋਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਨਾ ਕਤਲ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਦੰਡਕਾਰੀ ਹੋਵੇ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਤਲ ਅਤੇ ਡਕੈਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਚੋਰੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਅਣਪਛਾਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਸਿਰਫ ਜਾਇਦਾਦ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਲੁੱਟ-ਖੋਹ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕੈਦੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸੰਭਾਵੀ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਗੋਂ ਕਤਲ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਇਨ ਰੀ ਚੇਵੇਤੀ ਰਾਮੂਡੂ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ(1), ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਕਤਲ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਵਸਾਖੀ ਰਾਮ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇਖੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਵਸਾਖੀ ਰਾਮ ਦੀਆਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ ਸਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਸਾਖੀ ਰਾਮ ਦੇ ਕਤਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਬੂਤ ਹਨ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਗਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਮੀਜ਼ Ex.P7 ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਮੀਜ਼

Ex.p10 ਤੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ।

ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਗਹਿਨਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੇਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਨਾਲ ਪੜੇ ਜਾਂਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਹੀ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਸਾਖੀ ਰਾਮ ਦੀ ਮੌਤ ਲਈ ਤਿੱਖੇ ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਤੀਖਣ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਤਲ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬੱਕਰੀਆਂ ਦੀ ਚੋਰੀ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਕੇਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਘੱਟ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਘਟੀਆ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ।

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੈਂ 1958 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ ਨੰ. 592 ਅਤੇ 593 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਾਂਗਾ।

ਖੇਸਲਾ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ | ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Authenticated/vetted by: Kirna Devi Translator